Hál' istennek nem keresnek rosszul a bírók

Amint az ítélkezés színvonala, temérdek műhibája, vagy éppen rendszere, reformjainak elkerülhetetlensége kerül szóba, Lomnici Zoltán és vezetőtársai első és utolsó válasza mindig ez: de hiszen szegény – irtózatosan leterhelt – bírók rettenetesen rosszul keresnek, megengedhetetlenül alacsony jövedelemmel kénytelenek beérni. Tényleg így van ez?Vagy tán mégsem?

Fontos kérdés-e, hogy ma Magyarországon hogy keresnek a bírók? Úgy vélem, nagyon fontos. Függetlenségüknek is alapfeltétele, hogy stabil egzisztencia legyen az ítélkezés hihetetlen felelősséggel járó munkája – elég, ha azt idézzük föl, mennyire nem volt véletlen, hogy az úgynevezett szocializmusban az értelmiségi jövedelmek legalsó harmadában tartották őket.

Amikor azt várjuk a jogszolgáltatástól, hogy független, ellenőrizhető, gyors és hatékony legyen, akkor nyilván jelentős tényező, hogy „ennek fejében" az ítészek megkapják-e azt a javadalmazást, ami ehhez minimum szükséges.

Azok, akik *elégedetlenek az illetményükkel… Lomnici Zoltán szerint ennek az az oka, hogy nálunk a fizetések az uniós tagállamok között a legalacsonyabbak közé tartoznak.*[1]

Ami persze így, ebben a formában – lett légyen önmagában bármennyire igaz – szándékosan félrevezető megfogalmazás. Hiszen egyrészt figyelmen kívül hagyja, hogy az uniós átlaghoz képest nálunk rettentő gyöngén keresnek a pékek, a tanárok, az esztergályosok, az újságírók, valamint a kőfaragók és a balett-táncosok. Másrészt pedig elhallgatja, hogy miközben például Németországban a bírók jövedelme az átlagosnak másfél-kétszerese, addig nálunk nyolc-tízszerese.

Nos, a bírók jövedelmének bázisát, az úgynevezett illetményalapot minden évben az állami költségvetésről szóló törvény határozza meg, ez 2006-ban 339 000 forint volt, s 2007-re is változatlan maradt. Ez az alapfizetése annak a bírónak, aki a 1. fizetési fokozatban van, vagyis még nincs három év „bírói jogviszonya". Háromévenként ugrik ugyanis eggyel magasabb fokozatba, s szorzódik meg az alapilletménye egy 1,1-től 1,55-ig eső szorzóval.

Emellé kapnak a bírák úgynevezett beosztási pótlékot is. Ez az alapilletménynek a helyi bíróságon tíz, a megyei bíróságon húsz, az ítélőtáblán negyven, a Legfelsőbb Bíróságon hatvan százaléka.

Vezetői pótlék is létezik persze, szintén az alapilletmény százalékában számolva: a nagyobb helyi bíróság csoportvezető-helyettese és a kisebb helyi bíróság elnökhelyettese tizenöt százalékától az ítélőtábla tanácselnökének, a Fővárosi Bíróság kollégiumvezetőjének és a megyei bíróság elnökhelyettesének harmincöt százalékán át a Legfelsőbb Bíróság elnökhelyettesének nyolcvan százalékáig.

Jár a bíróknak a 13. havi fizetés és ruhapénz is. Ha mindezeket hozzászámítjuk a jövedelmükhöz, a következő jellemző adatokat kapjuk.

Ha egy például 38 éves bíró a megyei bíróságon dolgozik, 558 000 forint a fizetése, ha azonban csoportvezetői kinevezést is kapott, 650 000.

Az a mondjuk, 47 éves bíró, aki az ítélőtáblán van, 613 000 forintot keres havonta, de ha kollégium-vezető is, 778 000.

Ha egy, például 53 éves bíró a Legfelsőbb Bíróságon ítélkezik, 797 000 forint a fizetése, amennyiben nem vezető; ám ha például elnökhelyettes, már 1 090 000 forint üti a markát.

Magának a Legfelsőbb Bíróság elnökének háromévenként kell vagyon-nyilatkozatot tennie. Lomnici Zoltán ezt utoljára 2005. március 29-én teljesítette, 0448. sorszámon[2].

Eszerint 2002-ben 15,1 millió, 2003-ban 20,9 millió, 2004-ben pedig 28,9 millió forint volt az éves jövedelme, utóbbi jubileumi jutalmat és szerzői jogdíjat is tartalmazott.

Miközben – bár erről a vonatkozó jogszabály nem szól – valamilyen jutalmak is létezhetnek, hiszen Lomnici 2005-ben, a parlamentnek szóló tájékoztatójában ezt írta: „a bíróságokon a bírák és az igazságügyi alkalmazottak részére 2004. évben kifizetett jutalom átlagos mértéke 2,1 havi illetménynek megfelelő összeg volt”[3]. Tehát az iménti számokhoz tán még hozzászámítandó 2,1 havi illetmény.

Valamint jogosultak kedvezményes munkahelyi étkezésre vagy étkezési hozzájárulásra, jár nekik lakásépítési (korszerűsítési, bővítési) és -vásárlási támogatás, szociális, beiskolázási és temetési segély, családalapítási támogatás, üdülési támogatás, a munkába járáshoz szükséges helyi közlekedési bérlet vásárlásához való hozzájárulás, tanulmányi ösztöndíj, képzési, továbbképzési és nyelvtanulási támogatás, élet-, nyugdíj- és kiegészítő biztosítási támogatás, valamint szükség esetén illetményelőleg. Meg nyelvpótlék, felsőfokú vizsgával akár havi 40 000 forint.

És az állam készfizető kezességet vállal a bíró által a lakás építéséhez, vásárlásához hitelintézettől igényelt – a lakáscélú állami támogatásokról szóló jogszabály szerint kamattámogatott – kölcsön összegének a hitel fedezetéül szolgáló, hitelcél szerinti lakásingatlan hitelbiztosítéki értékének hatvan százalékát meghaladó részére, legfeljebb e hitelbiztosítéki érték száz százalékáig.

Valamint – persze csak „ha szemészeti szakvizsgálat ezt indokoltnak tartja” – minden bíró részesülhet „éleslátást biztosító szemüveg vásárlásához nyújtott támogatásban”, igaz, mindössze 67 800 forint értékben. Szükség szerinti gyakorisággal.

Ám ne higgyük, hogy a bírák elégedettek ezzel a jövedelemmel. A Szonda Ipsos kérésére,[4] hogy egytől ötig osztályozzák saját keresetüket, 62 százalékuk adott hármas, kettes vagy egyes jegyet.

(Élet és Irodalom, 2007. február 2.)

---

[1] Népszabadság, 2006. július 31.
[2] Parlamenti Napló
[3] Parlamenti Napló
[4] Kutatás a bíróságok megítéléséről a magyarországi bírák körében. Szonda Ipsos, 2006. június